

Reform av EU:s marknadsordning för bananer

Jordbruksdepartementet

2006-11-16

Dokumentbeteckning

KOM(2006)489

Förslag till rådets förordning om ändring av förordningarna (EEG) nr 404/93, nr 1782/2003 och (EG) nr 247/2005 vad gäller banansektorn

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 6 oktober ett förslag till reform av marknadsordningen för bananer. Reformen innebär att kompensationsstödet för EU:s bananproducenter i de yttre randområdena (Kanarieöarna, Guadeloupe, Martinique, Madeira och Azorerna) avvecklas och överförs till POSEI-programmet. Stödet till övriga bananproducenter i EU (Kreta, Algarve-kusten samt Cypern) frikopplas och överförs till gårdsstödet. Reformen inför ett budgettak för utgifterna men innebär totalt en budgetökning. Sverige anser att reformen av banansektorn bör leda till budgetbesparingar samt att det är viktigt att miljö- och WTO-aspekter beaktas.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

I och med den nya importregim för bananer som infördes den 1 januari 2006 kommer reformen endast att beröra det så kallade kompensationsstödet till EU:s bananproducenter. Kompensationsstödet utgör skillnaden mellan det genomsnittspris odlarna erhåller vid försäljning av bananerna och en fastställd referensinkomst på 640,3 €/ton.

Kommissionens förslag innebär i korthet att stora delar av marknadsordningen för bananer (rådets förordning (EEG) nr 404/93 om den

gemensamma organisationen av marknaden för bananer) raderas och att kompensationsstödet tas bort. För bananproducenter i EU:s yttre randområdena (Kanarieöarna, Guadeloupe, Martinique, Madeira och Azorerna) överförs kompensationsstödet till POSEI (rådets förordning (EG) nr 247/2006 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden). POSEI-programmet innehåller stöd till jordbruket i EU:s yttre randområden och syftar till att garantera försörjning samt minska de merkostnader som uppstår till följd av dessa områdens position. Stödet till bananproducenterna i resterande EU (Kreta, Algarve-kusten, samt Cypern), vilka står för ca två procent av EU-produktionen, frikopplas genom en överföring till gårdsstödet (rådets förordning (EG) nr 1782/2003 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitiken och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare). Reformen innebär en budgetökning även om den medför att ett budgettak införs. Budgeten för förslaget på ca 280 miljoner euro baseras på genomsnittliga utgifter för kompensationsstödet åren 2000-2002, plus en säkerhetsmarginal som ska kompensera för prisvariationer inom sektorn. År 2000 var det år då stödutbetalningen var som högst. Producenterna kan fortfarande ges ett produktionskopplat stöd inom POSEI-programmet.

Kommissionen föreslår vidare att förvaltningskommittén för bananer läggs ner och frågorna överförs till förvaltningskommittén för färska frukter och grönsaker. Kvar i marknadsordningen för bananer blir kvalitets- och handelsnormer och allmänna regler om handel med tredje land.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inga gällande svenska regler.

1.3 Budgetära konsekvenser

Genom reformen kommer budgetutgifterna för sektorn att uppgå till ca 280 miljoner euro vilket är ett genomsnitt av utbetalade stöd 2000-2002 plus en säkerhetsmarginal på 8,5 % gentemot prisvariationer i sektorn. Säkerhetsmarginalen motsvarar ca 20 miljoner euro. Enligt kommissionens uppskattning innebär reformförslaget en ökning med 35 miljoner euro per år. Förslaget är inte budgetneutralt men innebär att ett budgettak införs. Förslaget skiljer sig mot tidigare genomförda reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken på så vis att dessa hittills inte har lett till några budgetökningar. Kommissionen motiverar budgetökningen i bananreformen med att det är en speciell sektor.

Vid jordbruksministrarnas möte i december 2005 nåddes en politisk överenskommelse om att POSEI-stödet skulle finansieras till 100 % av EU-budgeten till ett årligt tak på 289,3 miljoner euro. Ett överförande av bananstödet till POSEI skulle innebära nära nog en fördubbling av budgeten.

För närvarande är produktionsstödet kopplat till försäljningspriset på bananer. Denna priskoppling ämnar reformen nu bryta, vilket får till följd att EU skulle kunna sänka tullen på bananer utan att det skulle resultera i högre budgetkostnader.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar att ett budgettak införs men anser att reformen av banansektorn bör leda till budgetbesparingar. Sveriges övergripande målsättning är att avreglera den gemensamma jordbrukspolitiken. En mer förhandlingsmässigt realistisk hållning vid reformen av banansektorn är dock att koncentrera ansträngningarna till en bättre utformning av POSEI, vilket framförallt innebär att verka för att regelverket utformas så att negativa effekter på miljön av bananodlingen minimeras samt att WTO-aspekter beaktas genom att möjligheterna till att koppla stödet till produktionen begränsas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Producentländerna har välkomnat kommissionens förslag. Ett antal medlemsstater har ifrågasatte den höga budgeten.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Produktionen i EU är beroende av stöd och gränsskydd och kommissionen har framfört att det främst är av socioekonomiska skäl bananproduktionen i EU bör bibehållas.

Kommissionen har sedan en lång tid förespråkat en överföring av kompensationsstödet till POSEI-programmen. Jordbruket och bananproduktionen är en arbetsintensiv sektor som sysselsätter ett stort antal människor i randområdena som i övrigt lider av hög arbetslöshet. Kommissionen menar att arbetslösheten riskerar att öka ytterligare om jordbruksstöden frikopplades via överföring till direktstödsförordningen såsom skett i tidigare reformer av jordbrukspolitiken 2003 och 2004, eftersom det skulle kunna innebära att marken överges. Ett av kommissionens argument för en överföring av stödet till POSEI är att det ger producentländerna möjlighet att koppla hela eller vissa delar av stödet till produktionen.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Inga synpunkter har begärts in från remissinstanser.

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Beslut väntas tas på jordbruksrådet i december.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 37 i EG-fördraget. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet efter att ha inhämtat Europaparlamentets yttrande.

3.3 Fackuttryck/termer

POSEI: Stöd till EU:s yttre randområden som enbart gäller jordbruk- och fiskesektorn. Det finns totalt sju sådana områden; Kanarieöarna, de franska utomeuropeiska departementen; Guadeloupe, Guyana, Martinique och Réunion liksom de portugisiska öarna Azorerna och Madeira. Visionen för POSEI-stödet är att jordbruksproduktion på dessa öar ska ha likvärdiga konkurrensförhållanden som EU: s fastlandsproduktion samt garantera deras livsmedelsförsörjning.

GJP: Den gemensamma jordbrukspolitiken